

Egy újságíró emlékeiből

"HOT DOG". ÉS A CIGÁNYOK

Irta: SZÉKELY ZOLTÁN

Mostanában több időm van és ráérek újból elővenni lapunk régi, megsárgult számaint, amiket gondosan elraktároztam éveikkel ezelőtt. De jól esik vissza varázsolni a régi, soha vissza nem térő multat, ifjúkori éveinket, régi szép emlékeket a régi amerikai magyarokról, jó barátokról, akikből sajnos már többen régen eltávoztak az örök hazába, vagy megöregedtek és a mai magyar élet már nem érdekli őket, közömbösek, mert az ujonnan érkezettek messze vannak a lelki világuktól és nem is értik meg őket.

Engedjék meg, hogy felidézsem emlékeim közül ezuttal Berkes Béla cigányprímás és világhíri zenekara szerepléseit Amerikában.

Berkes Béla és zenekara igen népszerű volt az előkelő amerikai "Society" körökben is, minden este más és más magán társaság eseményénél reggelig huzzák a bécsi keringőt, fox trottot és a vérpezsdítő csárdásokat, az amerikaiak pedig ide-oda lépkedtek a zenére, de voltak olyanok is, akik megtanulták a ropogós csárdást is.

Természetes, hogy a magyaroknak is játszottak. Talán még vannak egy néhányan, akik szintén emlékeznek a vén, öreg Mercantile Hall-ra. A falai csak úgy zengtek a bővös, andalító hallgatóktól és csárdásoktól, úgy, ahogy csak Berkes Béla tudta játszani varázshegedűjén. Vele együtt szerepelt az előadás keretében az amerikai magyarság Blaha Lujzája — Thury Ilona, akit az amerikai magyarok elneveztek Nagyasszonynak, mint az amerikai magyar kultúra, illetve magyar színhez egyik uttörőjét. Évekkel ezelőtt Thury Ilona és kollégái úgy jártak az amerikai magyar telepeken, hogy magyar dalra, szóra éhes, munkában elfáradt emigráns magyaroknak egy pár órára visszahozták a kis falujuk templomának

harangbugását, s a hazai tájakat, mint valamikor Déryné és társai járták az óhazai falvakat az ekhós szekereken.

A Berkes társulat másik két erőssége volt Vajda Frigyes karmester és operaénekes, aki később a newyorki Metropolitan Opera társulatának lett kórusvezetője, felesége Pataky Vilma, a Budai Szinkór volt primadonnája és még többen.

Az előadás után Berkes Béla zenekara mellett bál volt. A nagy közönségre számítva, feleséggem gondolt egy nagyot és merészet és barátnőjével együtt egész nap sütötték a finom süteményeket és készültek egy kis külön konyhapénzt színlán. Már az előadás alatt kezdték főzni a virslit, otthon reszelt friss tormával együtt várták, hogy az éhes közönség meg fogja őket rohanni és egykettőre elkapkodják az enni és innivalókat. De hát ember tervez és közönség végez. Vagy csak kevesen voltak éhesek, vagy pedig kevesen rendelkeztek készpénzzel — ami nem volt újdonság az akkori szegény világban.

Már éppen szedelőzködtek az asszonyok elpakolni a sok megmaradt, megfőzött virslit és több más enni és innivalót, amikor Berkes Béla megtudta, összehívta a mórékat és egy óra alatt nem maradt egy szál virslit se. Így tudták meg a magyar cigányok, hogy mi is az amerikai "hot dog". Megkóstolták mustárral is, de mégis csak jobban szerették magyaros módon, friss tormával.

Ezután jött csak a mulatság. Az egyik jó barátunk, a már régen elhunyt Álló Béla, a magyar színeszek állandó támogatójának kezdeményezésére, a közönségből még ott maradt bohémek ártuccaifant Álló Béla mulatójába (akkoriban szalonnak nevezték a kocsmákat) és ott tovább mulatott a társaság úgy magyarosan Berkes Béla és cigányzenekara mellett, amíg csak a házigazda bunkós bottal ki nem verte a társaságot.

Hej de szép is volt az akkori magyar élet Amerikában . . .

Régen volt, de mégis igaz volt . . .